

Ulusal ve Uluslararası Dergilerde Yayımlanan Makalelerin Yöntem Eğilimleri Bakımından İncelenmesi

Ayla Şerifoğlu^{1*} & Süleyman Yaman²

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkiye

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkiye

Gönderilme Tarihi (Received): 02/05/2023

Düzeltilme Tarihi (Revised): 12/12/2023

Kabul Tarihi (Accepted): 12/12/2023

Yayınlanma (Published) Tarihi: 24/12/2023

Özet

Bu çalışmanın amacı, eğitim bilim alanlarında ulusal ve uluslararası nitelikte iki dergide yayınlanan makalelerin yöntemlerini belirlemek ve belirli bir zaman aralığındaki eğilimlerini karşılaştırmalı olarak analiz etmektir. Çalışma içerik analiz yöntemlerinden biri olan betimsel içerik yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında uluslararası dergi olarak The Journal Science Education and Technology; ulusal dergi olarak ise Eğitim ve Bilim Dergisi amaçlı örnekleme göre seçilmiştir. Dergilerde 2018-2021 yılları arasında yayınlanmış bilimsel araştırmalar incelenmiş ve toplam 505 çalışmaya ulaşılmıştır. Çalışmaların içeriklerinde yöntem, desen ve analiz çeşidi değişkenleri incelenerek elde edilen veriler betimsel analizle çözümlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, 505 çalışmadan 202 tanesinde araştırma yöntemi net olarak açıklanırken, 303 çalışmada araştırmannın yönteminden doğrudan bahsedilmemiştir. Bu çalışmaların yöntem bilgisine, araştırmannın deseni veya analizleri incelenerek ulaşılmıştır. Bu iki dergideki makalelerde en fazla nicel yöntemlerin, en az ise karma araştırma yöntemlerinin tercih edildiği belirlenmiştir. Araştırmannın bir başka önemli bulgusu, ulusal içerikli çalışmalarda yöntem bilgisine, uluslararası içerikli çalışmalara göre daha fazla yer verilmesidir. Araştırmannın bulguları bilimsel çalışmalarda belirli bir standartlaşma olmadığını gösterdiğinden, bu durumun makale içeriklerinin anlaşılabilirliğini olumsuz etkilediği şeklinde değerlendirilmiştir. Bir derginin kendi standartlarını oluşturmasının, o derginin okuyucuları açısından kullanışlılığı artıracağı önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Yöntem analizi, eğitim bilim dergileri, betimsel analiz, araştırma yöntemi.

Examination of Articles Published in National and International Journals in Terms of Method Tendencies

Abstract

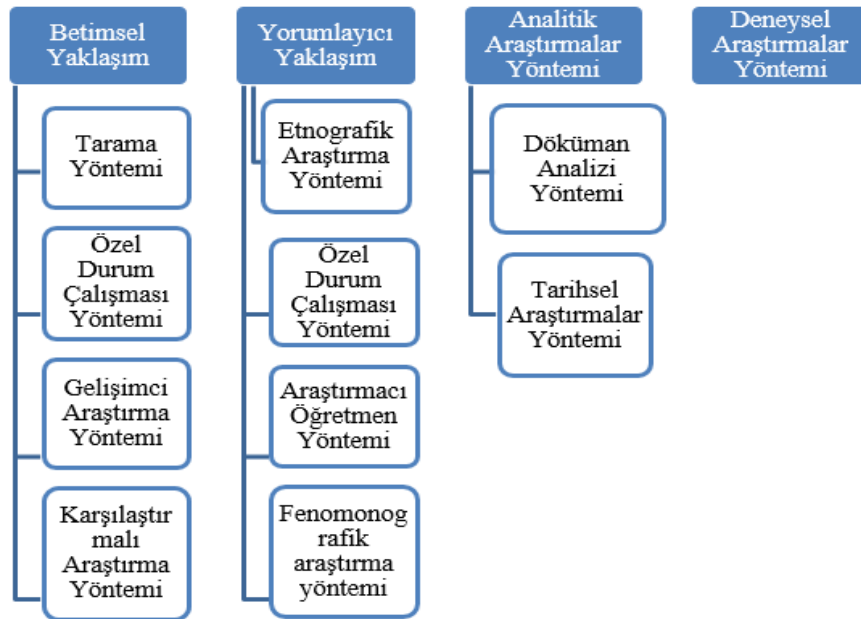
This study aims to determine the methods of the articles published in two national and international journals in the fields of education and to analyze their trends in a certain time period comparatively. The study was carried out using the descriptive content method, which is one of the content analysis methods. As an international journal within the scope of the study, The Journal Science Education and Technology; As the national journal, the Journal of Education and Science was chosen according to the purposeful sampling. Scientific studies published in the journals between 2018 and 2021 were examined and a total of 505 studies were reached. The data obtained by examining the method, design and analysis type variables in the content of the studies were analyzed with descriptive analysis. According to the results of the analysis, while the research method was clearly explained in 202 out of 505 studies, the research method was not directly mentioned in 303 studies. The method information of these studies was obtained by examining the design or analysis of the research. In the articles in these two journals, it was determined that quantitative methods were preferred the most and mixed research methods were preferred the least. Another important finding of the study is that method information is given more place in studies with national content than studies with international content. Since the findings of the study showed that there was no certain standardization in scientific studies, this situation was evaluated as negatively affecting the intelligibility of the article contents. It is suggested that a journal creating its own standards will increase the usefulness of that journal for its readers.

Keywords: Method analysis, educational science journals, descriptive analysis, research method.

GİRİŞ

Bilimsel araştırmalar, bir problemi sistematik olarak çözmek, bilgiler elde etmek ve bilimsel gelişimi sağlamak amacıyla belirlenmiş yöntemler dâhilinde yapılan düzenli çalışmalardır. Eğitim alanında düzenli olarak yapılan çalışmalar eğitim bilimindeki güncel gelişmeleri takip etmek açısından önem teşkil etmektedir. Araştırma sonuçlarının diğer araştırmacılarla hızlı ve doğru şekilde paylaşmanın etkili yollarından biri süreli yayınlar olan dergilerdir. Hem Türkiye’de hem de dünyada eğitim alanı ile ilgili çok sayıda bilimsel dergi faaliyet göstermektedir. Dergilerde yayınlanan çalışmaların araştırmacılara ve ilgili alana sunacağı katkı çok önemli olduğu için bu çalışmaları çeşitli kategoriler yönünden sınıflandırmak, yayın eğilimlerini ortaya çıkarmak ve sonuçlarıyla ilgili değerlendirmeler yapmak da bir o kadar önemlidir (Karamustafaoğlu ve Değirmenci, 2018). Araştırmacıların yoğunlaştığı değerlendirme kategorilerinden biri dergilerde yer alan çalışmaların yöntem eğilimleridir. Eğitim çalışmalarında yöntem bilgisi açısından belirli bir standart yakalanamamış olması bu alandaki çalışmaları gerekli kılmaktadır (Arık ve Türkmen, 2009).

Araştırma makalelerinin en önemli kısımlarından olan yöntem, araştırmacıların inceledikleri problemin çözümlenmesine yönelik yaptıkları tüm işlemler hakkında bilgi vermektedir. Eğitim bilimine yenilik getireceği öngörülen bir araştırma, problemin çözümü için uygun bir yöntemle yürütülmezse, araştırmada ulaşılan sonuçların bilimsellik ifade ettiği söylenemez (Bacanak, Değirmenci ve Karamustafaoğlu, 2011). Bu da bilimsel çalışmalarda yöntem yazımının ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Araştırmalarda ele alınan problemler nitel ve nicel olmak üzere iki farklı metodoloji ile çözümlenebilmektedir: Nitel metodoloji, olgunun nasıl gerçekleştiğini anlamak amacıyla verilerin yorumlanmasına dayalı araştırmalarken (Yıldırım ve Şimşek, 2006); nicel metodoloji olayları istatistiksel veriler ile sonuç odaklı değerlendiren çalışmalardır (Altıparmak ve Nakiboğlu, 2005). Bu iki metodolojinin sınırlılıklarını azaltmak için her ikisinin avantajlı yönlerini kullanarak yapılan çalışmalar son yıllarda daha fazla tercih edilmektedir (Riazi, Ghanbar ve Fazel, 2020). Bu tür araştırmalara ise karma (mixed) metodoloji denilmektedir (Creswell, 2003). Çepni (2010), nitel ve nicel araştırmaları; i) betimsel ii) deneysel iii) analitik ve iv) yorumlayıcı yöntemler olarak dört ana başlık altında toplamıştır. Bu çalışmada da Şekil 1’de sunulan bu sınıflandırma kullanılacaktır:

Şekil 1. Bilimsel Araştırma Yaklaşım ve Yöntemleri

Literatür incelendiğinde, eğitim bilimlerine yönelik ulusal ve uluslararası çalışmalarda yukarıda bahsedilen üç araştırma yönteminin kullanıldığını gösteren çok sayıda makale vardır (Akyürek, 2021; 2022; Doğan ve Tok, 2018; Geberew, Tigist ve Page, 2019; Gül ve Maksüdünov, 2019; Karadağ, 2010; Karamustafaoğlu ve Değirmenci, 2018; Lee ve Kim, 2015; Riazi vd., 2020). Eğitim bilimleri ile ilgili çalışmaların içeriği incelenerek, dergilerdeki makalelerin yöntemleri ve bu yöntemlerin yıllara bağlı değişimine göre sonraki yıllara yönelik eğilimler ortaya konulmuştur. Eğitim bilimlerine yönelik çok sayıda makale ve bu makalelerin yayımlandığı binlerce dergi olduğu dikkate alındığında, makale içeriklerinin güncel çalışmalarla da desteklenerek incelenmesinin bu çalışmalardaki eğilimleri ortaya çıkarmak açısından yararlı olacaktır.

Aşağıda kronolojik şekilde sunulan ulusal bilimsel çalışmalarda hangi yöntemlerin tercih edildiğini gösteren analizlere yer verilmiştir. Karadağ (2010), 211 doktora tez çalışmasını analiz etmiş ve bu çalışmalarda 9 farklı desenin kullanıldığını açıklamıştır. En fazla tercih edilen desenler sırasıyla şu şekildedir: Deneysel (%37.1), tarama (%34.0), ilişkisel tarama (%12.2), durum çalışması (%11.3). En az tercih edilen metodolojinin ise nitel araştırma olduğu bu çalışmada ortaya konmuştur. Doğan ve Tok (2018), eğitim bilimleri alanında 181 makalenin metodolojik ve istatistiksel açıdan analizini yaparak, tarama yönteminin en çok tekrarlanan desen olduğunu tespit etmişlerdir. Karamustafaoğlu ve Değirmenci (2018), eğitim fakültesi dergilerinde yayınlanan fen eğitimi ile ilgili 221 makalenin yöntem eğilimlerini analiz etmişlerdir. En sık kullanılan yöntemlerin deneysel, tarama ve özel durum olduğunu, bazı çalışmalarda ise yöntem bilgisine açık şekilde yer verilmediğini tespit etmişlerdir. Akyürek (2021), “Web of Science” veri tabanını 2014-2020 yılları arasında tarayarak otantik liderlik konulu 22 tane makaleye ulaşmış ve bu makalelerin yöntem eğilimlerini incelemiştir. Araştırma sonucunda çalışmaların 11’inin nicel, 8’inin nitel, 3’ünün karma ve 2’sinin derleme olduğu sonucuna ulaşmıştır. Akyürek (2022) bir başka çalışmada ise Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinde 2007-2019 yılları arasında 289 tane makaleden seçkisiz olarak 60 tanesini çeşitli kategoriler yönünden incelemiş ve çalışmalarda; 32 nicel, 15 nitel, 2 karma, 7 derleme ve 4 diğer (belirsiz) çalışma olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Dergilerde yayınlanan makalelerin analizlerine ilişkin uluslararası çalışmaların bölümleri incelendiğinde ise şu sonuçlara ulaşılmıştır: Lee ve Kim (2015), Kore’de ve deniz dışı ülkelerde matematik eğitime yönelik 180 makalenin araştırma eğilimlerini ve belirli özelliklerini analiz etmişlerdir. Kore menşeli dergilerde araştırma eğiliminin daha çok ampirik (deney ve gözlem) olduğu, diğer dergilerde ampirik ve ampirik olmayan çalışmalara yer verildiği belirlenmiştir. Geberew vd. (2019), Etiyopya’daki Ababa Üniversitesi’nde kabul edilen 121 yüksek lisans tezinin araştırma tasarımları, veri analiz yöntemleri ve örneklem çeşidini incelemişlerdir. Nitel yöntemlerin ve nitel analizlerin neredeyse hiç kullanılmadığına dikkat çekerek, uygun örneklem seçme ve hesaplama işlemlerinin gerekçelendirilmediği sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmacılar, bu durumun çözümü olarak lisansüstü tez yazarlara ve onların danışmanlarına eğitim verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Gül ve Maksüdünov (2019), Manas Sosyal Araştırma Dergisi’nde 2012-2018 yılları arasında yayınlanmış 476 makalenin yöntem, veri toplama ve analiz çeşidi bölümleri analiz etmişlerdir. Bulgulara göre; en fazla nicel yöntemler kullanılmış, veri toplamada daha çok anketler tercih edilmiş ve analizler ağırlıklı olarak tanımlayıcı istatistiklerle gerçekleştirilmiştir. Riazi vd. (2020), “Journal of English for Academic Purposes (JEAP)” dergisinde 2002-2019 yılları arasında yayınlanan 416 tane ampirik makalenin metodolojilerini incelemişler ve yöntemlerinin %51 karma, %35 nitel, %11 nicel olduğunu bildirmişlerdir. Ulusal ve uluslararası çalışmaların sonuçları incelendiğinde, eğitim alanlarına yönelik çalışmalarda yöntem çeşitliliğinin yanında metodoloji olarak net bir eğilim olmadığı anlaşılmaktadır. Yöntem analizi yapılan çalışmaların sayısının artması, ulusal ve uluslararası

akademik dergilerde yayınlanan makalelerin yöntemlerinin tespitinin, bu alanda çalışma yapacak olan özellikle genç araştırmacılar için yararlı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, eğitim bilim alanlarında ulusal ve uluslararası nitelikte iki farklı dergide yayınlanan makalelerin yöntemlerinin karşılaştırmalı bir bakış açısıyla analiz edilmesidir. Çalışmada köklü bir vizyona sahip, yayın sayıları birbirine yakın olan Eğitim ve Bilim (EB) ile Journal of Science Education and Technology (JSET) dergileri seçilmiştir. Bu kapsamda araştırmanın ana problemi, 2018-2021 yılları arasında ulusal ve uluslararası dergilerde yayınlanan makalelerin araştırma yöntem eğilimleri nasıldır? şeklindedir. Araştırmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

1. Dergilerde yayınlanan makalelerin yöntemlerinin dağılımı nasıldır?
2. Bilimsel çalışmalarda yöntem bilgisi ile ilgili belirli bir standartlaşma var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada içerik analiz yöntemlerinden biri olan betimsel içerik analizi kullanılmıştır. Betimsel içerik analizi, herhangi bir konu veya disiplin ile ilgili genel eğilim ve araştırma sonuçlarını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen sistematik bir derleme yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Çalık ve Sözbilir, 2014). Bu çalışmada betimsel içerik analizi aracılığı ile ulusal ve uluslararası iki farklı dergideki çalışmaların metodolojik açılarından yönelimlerinin karşılaştırmalı olarak belirlenmesi amaçlanmıştır (Cohen, Manion ve Morrison, 2001).

İncelenen Dergilere İlişkin Bilgiler

Araştırmada, eğitim bilimleri ve alan eğitimine yönelik 2018-2021 yılları arasında ulusal ve uluslararası yayın yapan iki akademik dergideki makaleler incelenmiştir. Türkiye’de eğitim bilimine yönelik çalışmalar özellikle 2000’li yıllarla birlikte hızlı bir artış göstermiştir. Bu araştırmada günümüze kadar yapılan bu çalışmaların tamamının analiz edilmesi yerine son yıllarda yapılan güncel çalışmalar analiz edilmiştir. Araştırmaya 2022 ve 2023 yılının dâhil edilmemesinin nedeni, bu araştırmanın verilerinin analizinin ilgili yıllardaki verilerle yapılmaya başlanmasıdır. Bu nedenle incelenen dergilerdeki makalelerin yayınlandığı tarih aralığı 2018-2021 olarak sınırlandırılmıştır. Çalışmada yöntem, desen ve analiz çeşidi değişkenleri belirlenerek yöntem tespiti yapılmıştır. Makalelerin yöntemlerini sınıflandırmada Çepni (2010), tarafından yapılan sınıflandırma kullanılmıştır. İncelenen dergilerin bilgileri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Dergilere Ait Bilgiler

Dergi Adı	İncelenen YayınYıl Aralığı	Başlangıç Cilt No	Yıllık Çıkan Sayı	Ulaşılan Makale Sayısı
EB	2018-2021	43	4	295
JSET	2018-2021	27	6	210

Tablo 1’e göre, aynı yıl aralığında yılda 4 kez yayın yapan ulusal dergi olan EB’de 295 makaleye, yılda 6 kez yayın yapan uluslararası dergi olan JSET’te ise 210 makaleye ulaşılmıştır. JSET’te yıllık yayın sayısı daha fazla olmasına rağmen yayınlanan makale sayısının EB dergisinden daha az olması, her sayıda yayımlanan çalışma sayısının az olduğunu göstermektedir.

Veri Toplama Yöntemleri

Dergi Seçimi: İki de Social Science Citation Index'te yer alan ve eğitim bilim alanında yürütülmüş çalışmalara yer veren, ulusal akademik dergiler arasından EB dergisi; uluslararası akademik dergiler arasından ise JSET dergisi seçilmiştir. Dergilerin tercih edilme nedenleri olarak, köklü bir vizyona sahip olması, sayılarının sistematik ve düzenli olması, hakemli ve internet üzerinden açık erişime izin vermesi gibi özelliklerdir. Seçilen dergiler ve web erişim adresleri aşağıda verilmiştir.

TED Eğitim ve Bilim Dergisi, <https://www.ted.org.tr>

- Journal of Science Education and Technology/ Fen Eğitimi ve Teknoloji Dergisi, <https://www.springer.com/journal/10956>

Seçilen dergilerdeki çalışmaların özet ve yöntem başlıklarına bakılarak yöntem tespiti yapılmıştır. Yöntem bilgisi açıkça dile getirilmeyen 303 tane çalışmanın yöntemi ise, makale içeriğindeki işlem basamakları, problem durumu veya verilerin analizi gibi bilgilerden yararlanılarak tespit edilmiştir. Belirlenen desen ve analiz çeşitleri ait oldukları yöntem basamağına göre gruplandırılmıştır.

Çalışmanın Sınırlılıkları

2018-2021 yılları arasında EB dergisi yılda 4 kez yayın yaparken her sayıda 15 - 20 arasında makale bulunmaktadır. JSET ise yılda 6 kez yayın yapmaktadır ve her sayıda 6 - 12 arasında makale yayınlamaktadır. Dolayısıyla her iki dergide yayınlanan toplam makale ve sayı açısından farklılık bulunmaktadır. Bu durum, dergilerin içerikleri açısından çalışma kapsamındaki karşılaştırmalı analizin bulguları üzerinde bir sınırlılık kabul edilebilir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2006) göre betimsel analiz, kavramsal yapının açık bir biçimde belirlendiği araştırmalarda kullanılır. Bu analiz türünde amaç, bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasını sağlamaktır. EB ve JSET'te belirlenen yıllar dikkate alınarak yayınlanan çalışmaların betimsel analizinde; adlandırma, kategori geliştirme, frekans hesaplama ve yorumlama süreçlerine dikkat edilmiştir. Bu süreçler iki başlıkta ele alınmıştır: 1) Kategori geliştirme ve 2) Raporlaştırma aşaması.

1. Kategori geliştirme aşaması: EB'de ulaşılan 295 makale ile JSET'te ulaşılan 210 makalenin özet ve yöntem başlıkları incelenerek araştırmalarda kullanılan yöntem bilgisine ulaşılmıştır. Bu analizler iki şekilde gerçekleştirilmiştir: (a) Yöntemi açıkça ifade edilen, (b) yöntemi açıkça ifade edilmeyen çalışmalar. Makalelerde kullanılan araştırma yöntemleri nitel, nicel ve karma olarak kodlanmıştır. EB'de yöntem bilgisi açık olan 144 tane çalışma analiz edilmiştir ve Tablo 2'de yöntem kodlarıyla verilmiştir. JSET'te yöntem bilgisi açık olan 58 tane çalışmaya ulaşılmıştır ve Tablo 3'te yöntem kodlarıyla birlikte açıklanmıştır. Her iki dergide de bazı makalelerin yöntem bilgisi yazarlar tarafından açıklanmadığı için çalışmalarda kullanılan desen ya da analiz çeşidinden kodlamalar yapılarak yöntem analizleri belirlenmiştir. Analiz çeşitleri nicel çalışmalar için betimsel ve kestirimsel olarak gruplandırılmıştır. Kodlamalar araştırmacıların fikir birliğine dikkat edilerek gerçekleştirilmiştir. EB'de yöntem bilgisine doğrudan ulaşılamayan 151 çalışma, JSET'te ise 152 çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların kod bilgisi Tablo 4, Tablo 5 ve Tablo 6'da verilmiştir.

2. Raporlaştırma aşaması: Araştırmanın amacı doğrultusunda EB ve JSET'teki makaleler belirlenen kategoriler ve kodlar doğrultusunda analiz edilerek araştırma bulgularının tekrarlanma sıklıkları ve yüzde değerleri şeklinde tablo ile gösterilmiştir.

BULGULAR

Çalışma kapsamında EB ile JSET'te 2018-2021 yılları arasında yayımlanan toplam 505 tane çalışmaya ulaşılmıştır. Tablo 2'de yıllara göre bu dergilerdeki makale sayıları gösterilmiştir.

Tablo 2. EB ve JSET'te İncelenen Makalelerin Yayın Yılı Dağılımı

Yayın Yılı	EB		JSET	
	%	f	%	f
2018	60	20,34	39	18,57
2019	75	25,42	44	20,95
2020	80	27,12	63	30,00
2021	80	27,12	64	30,48
Toplam	295	100	210	100

Tablo 2 incelendiğinde yıllar içinde her iki derginin yayın sayısının arttığı ama bu artışın belirli bir eğilim göstermediği belirlenmiştir. JSET'te 2018 yılından 2021 yılına kadar olan makale artış oranı %64 iken, EB'de bu oran %33 olmuştur.

JSET ve EB dergisinde belirlenen yıllara göre, yöntem bilgisine içerikten doğrudan ve dolaylı yoldan ulaşılan makale sayıları Tablo 3'te verilmiştir

Tablo 3. EB ve JSET'te Yöntem Bilgisi Yönünden Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Dergi	Yöntem	2018	2018	2019	2019	2020	2020	2021	2021
		Yöntem Bilgisi Olan	Yöntem Bilgisi Olmayan	Yöntem Bilgisi Olan	Yöntem Bilgisi Olmayan	Yöntem Bilgisi Olan	Yöntem Bilgisi Olmayan	Yöntem Bilgisi Olan	Yöntem Bilgisi Olmayan
EB	Nitel	16	17	15	27	13	35	20	22
	Nitel	3	13	9	7	13	3	9	17
	Karma	5	6	15	2	15	1	11	1
	Toplam	24	36	39	36	41	39	40	40
JSET	Nitel	3	8	2	21	5	26	7	18
	Nitel	2	8	-	10	2	14	2	27
	Karma	7	11	6	5	14	2	8	2
	Toplam	12	27	8	36	21	42	17	47

Tablo 3 incelendiğinde, yöntem bilgisi açık olmayan, ilgili başlıklarda yöntemi net olarak açıklanmayan çalışmaların 2020 ve 2021 yıllarında her iki dergide de artış gösterdiği görülmektedir. EB dergisinde yöntem bilgisine doğrudan ulaşılabilen çalışma sayısının en fazla 2020, en az 2018 yılında; JSET'te ise, doğrudan ulaşılabilen çalışma sayısının en fazla 2020, en az 2019 yılında olduğu görülmektedir. Son dört yıldaki dağılımlar incelendiğinde tüm yöntemler açısından belirli bir eğilim olmadığı, her iki dergide de nitel yönelimli çalışmalara ağırlık verildiği, uluslararası nitelikli dergide nitel ve karma yöntemli çalışmalara daha fazla yer verildiği ortaya çıkarılmıştır.

İncelenen dergilerde, yöntem bilgisi yazarlar tarafından açıklanmayan çalışmaların yöntem tespiti, kullanılan desen ya da analiz çeşidinden yapılmıştır. EB'de bu tarz çalışmalarda karşılaşılan desen çeşitlerinin dağılımı Tablo 4'te, JSET'teki çalışmalar içinse Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 4. EB’de Yöntem Bilgisi Açık Olmayan Çalışmalarda Kullanılan Desen Çeşitlerinin Dağılımı

Metodoloji	Yöntem	f	%	Toplam %
Nicel	Deneysel	60	52,30	87,10
	İlişkisel	18	15,70	
	Tarama	9	7,80	
	Nedensel karşılaştırma	8	7,00	
	Meta analiz	5	4,30	
Nitel	Durum (case) araştırması	5	4,30	6,90
	Eylem araştırması	3	2,60	
Karma	Çeşitleme	7	6,10	6,00
TOPLAM		115	100	100

Tablo 4’e göre EB dergisindeki toplam 115 çalışmada yöntem bilgisi açık şekilde makale metninde yer almadığından, makalelerin içeriğindeki bilgilerden yararlanarak yöntemleri hakkında bulgulara ulaşılmıştır. Bu makalelerin büyük oranda nicel metodolojiye göre yapıldığı ve bu çalışmaların da ağırlıklı olarak deneysel yöntemle gerçekleştirildiği belirlenmiştir. İçeriğinde yöntem bilgisi verilmeyen nitel ve karma yöntemlerin ise birbirine yakın dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Tablo 5. JSET’te Yöntem Bilgisi Açık Olmayan Çalışmalarda Kullanılan Desen Çeşitlerinin Dağılımı

Metodoloji	Yöntem	f	%	Toplam %
Nicel	Deneysel	22	40,00	80,00
	İlişkisel	8	14,60	
	Tarama	4	07,30	
	Nedensel karşılaştırma	8	14,50	
	Meta analiz	2	03,60	
Nitel	Durum (case) araştırması	3	05,50	16,40
	Eylem araştırması	4	07,30	
	Öğretim deneyi	2	03,60	
Karma	Çeşitleme	2	03,60	3,60
TOPLAM		55	100	100

Tablo 5 incelendiğinde JSET’te toplam 55 çalışmanın yöntem bilgisi makale metninde açık şekilde yer almadığından, makalelerin içeriğindeki bilgiler incelenerek yöntemleri hakkında bulgulara ulaşılmıştır. Bu makalelerin büyük oranda nicel metodoloji temel alınarak yapıldığı ve çalışmaların yarısının deneysel yöntemle gerçekleştirildiği belirlenmiştir. İçeriğinde yöntem bilgisi verilmeyen karma çalışma sayısının daha az olduğu tespit edilmiştir.

Dergilerde yazarlar tarafından yöntem ve desen bilgisi açıklanmamış çalışmalarda verilerin analizleri incelenerek yapılan sınıflandırmalar Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. JSET ve EB’de Yöntem Bilgisi Açık Olmayan Çalışmalarda Kullanılan Analiz Çeşitlerinin Dağılımı

Yöntem Açıklama	EB		JSET	
	%	f	%	f
Nicel (Betimsel)	26	72,20	32	33,00
Nicel (Yordayıcı)	5	13,90	8	08,20
Nitel	2	05,60	39	40,20
Karma	3	08,30	18	18,60
Toplam	36	100	97	100

Tablo 6 incelendiğinde EB’de yöntem bilgisine ulaşamayan 36 çalışmanın analiz çeşidi bulgusuna göre nicel yönelimli betimsel analizlerin daha fazla kullanıldığı, JSET’te yöntem bilgisine ulaşamayan 97 çalışmanın ağırlıklı olarak nicel ve nitel yöntemle gerçekleştirildiği görülmektedir.

Ulusal ve uluslararası yayınlarda yöntem bilgisi açık olan ve yöntem bilgisi açık olmayan çalışma sayıları Tablo 7’de özetlenmiştir.

Tablo 7. Dergilerdeki Çalışmaların Yöntem Açıklama Bilgisi

Dergi Adı	Yöntem Bilgisi Açık Olan		Yöntem Bilgisi Açık Olmayan		Toplam
	f	%	f	%	
EB	144	49	151	51	295
JSER	58	28	152	72	210

EB’de incelenen 295 çalışmadan %51’inin, JSET’te incelenen 210 çalışmadan %72’sinin yöntem bilgisine doğrudan ulaşamadığı tespit edilmiştir. İki dergi kıyaslandığında ulusal dergide yayınlanan makalelerde yöntem bilgisine daha fazla yer verildiği tespit edilmiştir.

2018-2021 yılları arasında EB ve JSET’te yayınlanan toplam 505 makalenin yıl bazlı yöntem dağılımı Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. EB ve JSET’te Yöntem Bilgisi Yönünden Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Dergi	Yöntem	2018	2019	2020	2021	Toplam	Yüzde
		f	f	f	f		
EB	Nicel	33	42	48	42	165	56
	Nitel	16	16	16	26	74	25
	Karma	11	17	16	12	56	19
	Toplam	60	75	80	80	295	100
JSET	Nicel	11	23	31	25	90	43
	Nitel	10	10	16	29	65	31
	Karma	18	11	16	10	55	26
	Toplam	39	44	63	64	210	100

Tablo 8 verileri incelendiğinde ulusal 295 çalışmadan %56’sının, uluslararası 210 çalışmadan %43’ünün nicel yöntemlerle gerçekleştirildiği görülmektedir. Nitel ve karma yöntem kullanılarak yapılan uluslararası çalışma sayısının ulusal çalışmalardan daha fazla olduğu da dikkat çekmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada eğitim bilim alanlarında ulusal ve uluslararası nitelikte iki dergide 2018-2021 yılları arasında yayınlanan makalelerin yöntem eğilimleri karşılaştırmalı bir bakış açısıyla analiz edilerek, elde edilen sonuçlar tartışılmıştır. Yapılan betimsel analizde dergilerde yayınlanan çalışmaların yöntem eğilimleri iki kategori altında incelenmiştir. Birinci kategoride yöntem bilgisi açık olan çalışmalara ulaşarak, EB’de yayınlanan 295 ulusal çalışmadan %49’unun; JSET’te yayınlanan 210 uluslararası çalışmadan %28’inin yönteminin doğrudan ifade edildiği görülmüştür. Ulusal yayınların yöntem eğilimlerinin daha fazla standartlaşma göstermesi Arık ve Türkmen’in (2009) yaptığı çalışmada ulusal yayınların yöntem kısmının daha geleneksel bir yapı gösterdiği bulgusuyla örtüşmektedir. İkinci kategoride yöntem bilgisi açık olmayan çalışmaların desen ve analiz çeşitleri incelenmiş, EB dergisinde 115 çalışmadan %87,1’inde; JSET’te 55 çalışmadan %80,0’inde nicel yöntem desenlerinin kullanıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Her iki dergide de nicel yöntem bilgisinin desen olarak açıklanması ve bu oranların birbirine yakın çıkması nicel araştırma yöntemlerinin daha çok desen olarak ifade edildiğini göstermektedir. Lee ve Kim (2015) ile Selçuk, Palancı ve Dündar’ın (2014) çalışmaları bu bulguyu destekler niteliktedir.

Yöntem bilgisine doğrudan ya da desen çeşidinden ulaşamayan çalışmaların EB’de 36 tane, JSET’te 97 tane olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalardan ulusal nitelikte olan %86,1’inde

nicel (betimsel-yordayıcı), %5,6'sında nitel, %8,3'ünde karma yöntem analizlerinin kullanıldığı; uluslararası nitelikte olan %41,2'sinde nicel (betimsel-yordayıcı), %40,2'sinde nitel, %18,6'sında karma yöntem analizlerin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, Akyürek (2021, 2022), Selçuk vd.'nin (2014) yaptıkları çalışma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Yöntem bilgisine doğrudan ulaşamayan bu çalışmalara bakıldığında metodoloji kısımlarının net bir eğilim göstermediği söylenebilir. Araştırma kapsamındaki dergilerin yöntem eğilimleri karşılaştırıldığında EB'deki çalışmaların %56'sında nicel, %25'inde nitel ve %19'unda karma yöntem kullanılmıştır. JSET'teki çalışmaların ise, %43'ünün nicel, %31'inin nitel ve %26'sının karma yöntem kullanılarak yürütüldüğü tespit edilmiştir. Ulusal ve uluslararası çalışmalarda en çok tercih edilen yöntemin nicel, en az tercih edilen yöntemin karma araştırma yöntemi olması alanyazındaki (Akyürek, 2021; Demir, 2017; Gül ve Maksüdünov, 2019; Lee ve Kim, 2015; Karamustafaoğlu, Boz ve Değirmenci, 2020; Selçuk vd., 2014) çalışmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Alanyazında yöntem eğilimi ile ilgili farklı bulgulara ulaşan çalışmalara da rastlanmıştır. Riazi vd.'nin (2020) çalışmalarında incelenen 416 makalenin %51'inde karma, %35'inde nitel ve %11'inde nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Literatürde ve yapılan çalışmada nicel araştırma yöntemlerinin diğer yöntemlere oranla daha yaygın kullanıldığı; bu durumun nedeninin, verilerin kısa sürede toplanabilmesi ve yorumlanma kolaylığı sağlaması olduğu söylenebilir (Akyürek, 2022).

Araştırmanın bir diğer önemli bulgusu olan, ulusal çalışmalarda yöntem bilgisinin uluslararası çalışmalara oranla daha açık şekilde ifade edilmesidir. Tablo 6 verilerine göre EB'de görülen %49'luk bu oranın yüksek çıkmasının nedeninin, ulusal yayınların yöntem eğilimlerinin daha fazla standartlaşma göstermesi ile ilişkili olabilir (Arık ve Türkmen, 2009). Araştırma süreci değerlendirildiğinde; analiz edilen ulusal ve uluslararası eğitim makalelerinin birçoğunda yöntem bölümünde eksiklikler veya yetersiz bilgiler olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında dergilerde, araştırma yöntemi çeşitliliğine eşit oranda yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Yıl, sayı ve ciltlere göre yapılan incelemelerde de makale yöntemlerinin değişkenlik göstermesi, geleceğe yönelik eğilimlerin belirlenmesini güçleştirmektedir. Buna rağmen çalışma kapsamında incelenen her iki dergide de nitel araştırmaların nicel ve karma araştırmalara göre belirli bir artış göstermesi, araştırmanın önemli bir sonucu olarak ifade edilebilir.

Meta-analiz çalışmalarının sonuçlarında (Batdı, 2023; Yağan, 2022) görüldüğü gibi bilimsel çalışmalarda aynı nicel yöntemler kullanıldığında, çoğunlukla benzer sonuçlara ulaşılmaktadır. Bu durum bulguların genellenebilirliğini olumlu etkilese de veri çeşitlemesi (triangulation) açısından bir sınırlılık olarak kabul edilebilir. Çoğu makalenin aynı yöntemi tercih etmesi benzer nitelikte sonuçlara ulaşılmasını kaçınılmaz kıldığı için, eğitim alanında yapılacak araştırmalarda yöntem çeşitliliğine gidilmesi veri farklılığı açısından alana önemli katkılar sunacaktır. Ayrıca niteliğin yükseltilmesinde, araştırmacıların çalışmalarında kullanacakları yöntemi açıkça belirtmeleri ve bu yöntemin ne gibi avantajları ve dezavantajları olduğunu tartışmaları, çalışmalarını yayınlamadan önce yöntemlerini özenle incelemeleri, dergi editörleri ve hakemlerin yayın sürecinde önemli rolleri bulduğundan, tüm sürecin belirli standartlara göre yürütülmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu sayede, okuyucular araştırmanın yapılaş şekli hakkında daha detaylı bilgi sahibi olacak ve çalışmanın sonuçlarını daha iyi anlayacaktır.

KAYNAKÇA

Akyürek, M. İ. (2021). Eğitim bilimleri alanında bilimsel dergilerde yayımlanan otantik liderlik konulu araştırmaların eğilimleri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 4(2), 109-123. DOI: <https://doi.org/10.52848/ijls.913993>

- Akyürek, M. İ. (2022). Eğitim yönetimi alanında yayımlanan araştırmaların eğilimleri: Betimsel içerik analizi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(33), 324-341. DOI: <https://doi.org/10.35675/befdergi.774620>
- Altıparmak, M. & Nakiboğlu, M. (2005). Fen bilimleri eğitimi lisansüstü tez çalışmalarında uygulanan nitel ve nicel yöntemler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (17), 355-35.
- Arık, R. S. & Türkmen, M. (2009). *Eğitim bilimleri alanında yayınlanan bilimsel dergilerde yer alan makalelerin incelenmesi*. Birinci Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 07-09 Mayıs 2015, Çanakkale, Türkiye.
- Bacanak, A., Değirmenci, S., Karamustafaoğlu, S. & Karamustafaoğlu, O. (2011). E-dergilerde yayınlanan fen eğitimi makaleleri: Yöntem analizi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 8(1), 119-132.
- Batdı, V. (2023). Yapılandırmacı yaklaşım uygulamalarının karma-meta yöntemiyle incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 48(213), 85-112. DOI: <https://doi.org/10.15390/EB.2023.11774>
- Karamustafaoğlu, O., Boz, Ö. & Değirmenci, S. (2020). TR dizinli dergilerde yayınlanmış fen eğitimi makaleleri: 2015'ten günümüze yöntem analizi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 39(1), 185-201.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2001). *Research methods in education* (5th ed.). Oxford: Routledge Falmer Publisher.
- Creswell, J. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çalık, M. & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Çepni, S. (2010). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (5. Baskı). Trabzon: Çelepler Matbaacılık.
- Demir, G. T. (2017). 1918-1938 yılları arasında yayınlanan eğitim gergilerindeki karşılaştırmalı eğitim makaleleri. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 6(1), 15-33.
- Doğan, H., & Tok, T. N. (2018). Türkiye'de eğitim bilimleri alanında yayınlanan makalelerin incelenmesi: Eğitim ve Bilim Dergisi örneği. *Current Research in Education*, 4(2), 94-109.
- Geberew, T., Tigist, T. & Page, LA (2019). Metodolojik kusurlar: Örnek yüksek lisans tezlerinin gözden geçirilmesi. *Eğitim, Toplum ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 31(1), 1-14.
- Gül, H. & Maksüdünov, A. (2019). Manas sosyal araştırmalar dergisinde 2012-2018 yılları arasında yayınlanan makalelerin içerik analizi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 1459-1478.
- Karadağ, E. (2010). Eğitim bilimleri doktora tezlerinde kullanılan araştırma modelleri: Nitelik düzeyleri ve analitik hata tipleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(1), 49-71
- Karamustafaoğlu, O. & Değirmenci, S. (2018). Eğitim fakültesi dergilerinde yayınlanan fen eğitimi makalelerinin yöntem eğilimlerinin analizi. *Caucasian Journal of Science*, 5(2), 50-64.
- Lee, E. H. & Kim, W. K. (2015). A comparative analysis on research trends of statistics education between Korea and overseas. *The Mathematical Education*, 54(3), 241-259. DOI: <https://doi.org/10.7468/MATHEDU.2015.54.3.241>
- Riazi, A. M., Ghanbar, H. & Fazel, I. (2020). The contexts, theoretical and methodological orientation of EAP research: Evidence from empirical articles published in the Journal of English for Academic Purposes. *Journal of English for Academic Purposes*, 48, 100925. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jeap.2020.100925>
- Selçuk, Z., Palancı M., Kandemir, M. & Dündar, H. (2014). Eğitim ve Bilim Dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 39(173), 430-453.
- Yağan, S. A. (2022). Öğrenci merkezli yöntem, teknik ve stratejilerin öğrenci tutumuna etkisi: Bir meta analiz çalışması. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(33), 294-323.

Yıldırım, A. & Şimşek, H.(2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Atıf için (Cited in): Şerifoğlu, A. & Yaman, S. (2023). Ulusal ve uluslararası dergilerde yayınlanan makalelerin yöntem eğilimleri bakımından incelenmesi. *Turkish Journal of Primary Education (TUJPED)*, 8(2), 28-39. Doi: 10.52797/tujped.1289052

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

When the results of national and international studies are examined, it is understood that there is not a clear trend in terms of methodology besides the variety of methods in the studies on the fields of education. The increase in the number of studies with method analysis will contribute to the direction of educational sciences, which can be considered very new compared to basic sciences. Based on this purpose; It is thought that determining the method tendencies of the articles published in national and international academic journals will be beneficial especially for young researchers who will work in this field. In this context, the aim of this study is to analyze the method tendencies of the articles published in two different national and international journals, in which qualified publications are published in the fields of educational science, from a comparative perspective.

Method

In this study, the document analysis method, which is one of the analytical research methods, was used. Analytical research is the research that is done by selecting, examining and coding the existing documents related to the problem situations according to the structure of the problem. It can be done in two ways: document analysis and historical research. In the research, articles in two academic journals published nationally and internationally between 2018-2021 on educational sciences and field education were examined. It is known that studies on educational science in Turkey have increased rapidly, especially with the 2000s. Instead of analyzing all of these studies done so far, current studies in the last four years have been analyzed in this study. The reason why 2022 was not included in the research is that the journal issues were not completed while the analysis of this research was conducted. For this reason, the publication date range of the articles in the reviewed journals is limited to 2018-2021. In the study, method determination was made by determining method, pattern and analysis type variables.

Findings

Within the scope of the study, a total of 505 studies published in EB journal and JSET between 2018-2021 were reached. It has been determined that the number of publications of both journals has increased over the years, but this increase does not show a certain trend. While the article increase rate from 2018 to 2021 in JSET was 64%, this rate was 33% in the EB journal. It was analyzed that 51% of the 295 studies reviewed in the EB journal and 72% of the 210 studies reviewed in JSET could not directly access the method information, and the method information of national publications was more clear. It is seen that 56% of 295 national studies and 45% of 210 international studies were carried out with quantitative methods. It is noteworthy that the number of international studies using qualitative and mixed methods is higher than national studies.

Conclusion and Discussion

Of the 295 national studies published in the EB journal, 49%; It is seen that 28% of the 210 international studies published in the JSET journal directly express the method. Arık and Türkmen (2009) who showed that the method limits of national publications became more standardized, coincide with the finding that the method dimensions of national publications exhibit a more traditional structure. In the literature and in the study, quantitative research methods are used more commonly than other methods; It can be said that the reason for this situation is that the data can be collected in a short time and it provides ease of interpretation (Akyürek, 2022). In the literature, there are also studies that reach different findings about method tendency. Riazi, Ghanbar and Fazel (2020) found that out of 416 articles examined in their studies, 51% of them used mixed research, 35% of them qualitative and 11% of them used quantitative research.